

In amintirea profesorului si poetului

ANAVI ÁDÁM

De trei ani suntem mai săraci, a plecat dintre noi un artist implicat puternic în viața urbei Timișoarei. Născut sub numele de Frucht Francisc la Turda în 26 februarie 1909, după terminarea studiilor în orașul său natal și la Universitatea „Regele Ferdinand” din Cluj, Facultatea de Filologie și Filozofie, s-a stabilit la Timișoara în 1937. A devenit profesor la Liceul Israelit și la Liceul Piarist. Alături de această activitate, sub pseudonimul Anavi Ádám, a conceput în orașul de pe Bega, ca scriitor, poet și dramaturg, o serie de lucrări care-l caracterizează ca fiind o minte clară, critică și mereu creativă

Creativitatea sa a rămas vie până la sfârșitul vieții. Merită de citat ultima sa poezie cu titlul „Valami egyszerű kicsiny dalt”, în românește: „Un cântec scurt și simplu”. În traducerea lui Getta Neumann, iată prima și ultima strofă:

Aș vrea să scriu acum,
să vină repede pe lume, nu cumva
să-l strivesc în mine.

.....
Un cântec scurt și simplu – în ritm l-ar îngâna
cu mine Dumnezeu, trecerea cea mare
să îmi înlesnească.

Într-un interviu cu Dr. Bárányi Ferenc, care l-a întrebat dacă s-a gândit la moarte, poetul răspunde:

– Desigur. Parcă aud vocea mamei când discuta cu 2-3 prietene și rostea în germană: „Ein jeder muss doch sterben”. („Fiecare totuși trebuie să moară”). Eu mi-am scris deja textul pentru a sta pe mormântul meu; „Ily anyagot nem teremtet Isten, Hogy ellentétet annyit egyesítsen” („Dumnezeul nu a creat acest material, Ca să unească atâta opoziție”).

În septembrie 2007 câțiva foști elevi ai Liceului Piarist, cei în viață și cei care mai puteau să se deplaseze la Timișoara, au sărbătorit 60 de ani de la absolvire. La această festivitate, eu l-am adus și pe Anavi Ádám sprijinindu-se într-un braț pe baston și cu celălalt pe brațul meu. Participanții au fost impresionați de prezența profesorului de odinioară în vârstă de 98 de ani, de vivacitatea sa și de conținutul cuvântării sale. Atunci am citit și poezia lui cu titlul: „Kicsengetés” („Răsunarea clopoțelului la absolvire”), în tălmăcirea română efectuată de mine.

A fost o atmosferă care a reamintit spiritul ce domnea pe vremuri între zidurile acestui liceu. După cum se știe, elevii erau români, maghiari, germani, sârbi, bulgari, slovaci și pe lângă cei cu religie romano-catolică, în băncile claselor au găsit loc și greco-catolici, ortodocși, protestanți și evrei. În Liceul Piarist nu s-au manifestat antisemitismul sau ura de rasă. Prin educația dată de călugări piariști s-au eliminat aceste tendințe bolnăvicioase de comportament, dăunătoare omenirii. Principiul lor era simplu: „Iubește pe aproapele tău ca pe tine însuși”. După

festivitate, absolvenții au plecat păstrând în inima pe profesorul lor, unicul încă în viață.

În ianuarie 2009 am primit un text de felicitare pentru Anavi Ádám, din partea foștilor elevi piariști, redactat și tipărit într-o formă estetică remarcabilă, de la absolventul Miskovits Ștefan, pentru a-l citi la aniversarea de 100 de ani și apoi pentru a-l înmâna sărbătoritului. Nu știam unde va fi sărbătorit. L-am sunat în 21 februarie 2009 la telefon pe centenarul Anavi, întrebând unde va fi acest eveniment: la Operă sau la Teatrul Maghiar-German? Mi-a răspuns:

- În orice caz nu la Operă, fiindcă atunci va trebui să cânt.
- Și Anavi a început să-mi cânte în telefon, cu o voce parcă de 30-40 de ani, aria din Rigoletto:
  - La donna è mobile
  - Qual piuma al vento
  - Muta d' accento – e di pensier.
  - Bravo, nenea Anavi, am spus, nu am știut că posedăți limba italiană și sunteți așa un tenor bun.
  - Deci atunci la Teatrul Maghiar-German, a încheiat Anavi convorbirea.

După două zile, luni, 23 februarie 2009, înainte de masă, deschizând E-Mailul, găseam o știre scurtă, îngrozitoare, de la Miskovits Ștefan: „Anavi a murit azi”.

Nu am vrut să cred, cum Anavi este așa un farsor, sărbătoarea centenarului său îl mută în cimitir?

Soarta crudă a făcut ca în ziua lui de naștere, la cea de a 100-a, să ne adunăm în Cimitirul Evreilor din Calea Lipovei. Am citit textul de felicitare cu voce tremurândă și cu ochii plin de lacrimi, apoi l-am predat fiicei sale, Olga, prezentă la înmormântare, spre păstrare.

Să păstrăm și noi în inimile noastre amintirea lui, așa cum merită această personalitate cu calități umane și artistice impresionante.

Dr. Andrei Pogány